

Rokua UNESCO Global Geopark, sopimuskausi 2023-2026.

Esitys Rokua Geopark perustajatahoille sopimuskauden 2023-2026 rahoituksesta.

Tausta

Rokua Geopark hyväksyttiin Global Geoparks – ja European Geoparks –verkostojen jäseneksi 1.10.2010. UNESCO Global Geopark –statuksen se sai marraskuussa 2015 UNESCON hyväksyttyä uuden International Geoparks ja Geoscience (IGGP) –ohjelman muodostamisen. Rokua Geopark on ensimmäinen Suomen neljästä (8/2022) UNESCO Global Geopark alueesta.

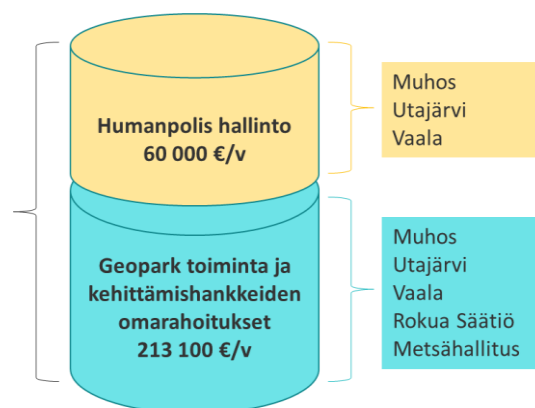
Rokua Geoparkin ovat vuonna 2009 yhteisesti perustaneet Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnat, Metsähallitus sekä Rokuan Terveys- ja Kuntouttamissäätiö. Rokua Geoparkin hallinnoinnista on laadittu kahdenkeskiset sopimukset perustajatahojen ja Humanpolis Oy:n välille. Humanpolis Oy:n tehtävänä Rokua Geoparkin toiminnassa on osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen asettamin edellytyksin johtaa ja toteuttaa Rokua Geoparkin toimintaa Geopark Johtoryhmän hyväksymien lyhyen- ja pitkän aikavälin suunnitelmien sekä budjetin puitteissa.

Perustajatahot ovat sitoutuneet Rokua Geopark -toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Rokua Geopark johtoryhmä tekee esityksen Rokua Geoparkin perustajatahoille suunnitelman ylläpitoon tarvittavista resursseista neljän (4) vuoden toimintakaudeksi kerrallaan. Humanpoliksen hallintoon ja Rokua Geopark -toimintaan osoitetut määrärahat vahvistetaan perustajatahojen ja Humanpoliksen kahdenkeskisillä sopimuksilla nelivuotiskausittain. Rokua Geopark johtoryhmä päättää toimintasuunnitelmasta, jolla päätetään toimintaan osoitettujen määrärahojen käytöstä. Humanpolis Oy:n hallitus vahvistaa yhtiön toimintasuunnitelman ja talousarvion vuosikohtaisesti.

Esitys Rokua Geopark sopimuskauden 2023-2026 rahoitusmalliksi

Esitys kaudelle 2023-2026:

- Humanpolis Oy:n toiminta rakentuu Oulujokilaakson elinvoiman vahvistamisesta ja Rokua Geopark toiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä.
- Esitys Humanpolis Oy:n rahoituskokonaisuudesta on 273 100 € / vuosi, josta Geopark osuus on 213 100 € / vuosi.
- Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnat vastaavat Humanpolis Oy:n hallinnon ja Oulujokilaakson elinvoimakehittämisen rahoittamisesta.
- Geopark-sopimuksen mukaisen Geopark-toiminnan rahoittamiseen osallistuvat Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kuntien lisäksi Metsähallitus ja Rokuan Terveys- ja Kuntouttamissäätiö.
- Rokua Geopark Johtoryhmä on 16.9.2022 hyväksynyt rahoitusmallin esitettäväksi perustajatahoille.
- Humanpolis Oy:n hallitus on 20.9.2022 hyväksynyt rahoitusmallin esitettäväksi kunnille.

Aiemmat sopimuskaudet ja niiden rahoitus

Kausi 2011-2014: 135 000€/vuosi

- Ensimmäinen Rokua Geopark sopimuskausi
- Rokua Säätiö omisti Humanpolis Oy:n ja vastasi sen hallinnoinnin kustannuksista sopimuksen ulkopuolella
- Rahoituksen taso perustui Rokuan harjuaalueen kehittämishankkeiden omarahoituksen tasoon vuonna 2009
- Geopark –toimintaan tarvittiin vähintään yhden kokopäiväisen henkilön työpanos
- EU -hankkeiden kanssa vuosittainen rahoitusresurssi oli noin 400 000€ / vuosi

Kausi 2015-2018: 172 000€/vuosi

- Toinen Rokua Geopark sopimuskausi
- Kuntarahoitusta nostettiin hieman jotta voitiin liittyä Oulun Matkailu Oy:n jäseneksi
- Lisäksi kasvatettiin Ympäristöjaoston rahoitusta
- Kuntarahoitus, Muhos, Utajärvi ja Vaala: 44000€/vuosi/kunta
- Rokua Säätiö 34000 €/v, Metsähallitus 6000 €/v.
- EU -hankkeiden kanssa vuosittainen rahoitusresurssi oli noin 300 000€ / vuosi

Kausi 2019-2022: 206 000€/vuosi

- Kolmas Rokua Geopark sopimuskausi
- Rahoitusosuuksia nostettiin UNESCO:n velvoittaman geotieteilijän palkkakustannusten sisällyttämiseksi osin perusrahoitukseen.
- Humanpolis osakeyhtiön hallinto yhdistettiin Rokua Geopark hallintoon.
- Kuntarahoitus, Muhos, Utajärvi ja Vaala: 55000€/vuosi/kunta + Humanpolis hallinto 14000 €/v/kunta.
- Rokua Säätiö 35000 €/v (toteutunut 2019: 35000€, 2020: 0€, 2021: 10000€, 2022: 10000€). Metsähallitus 6000 €/v.
- EU -hankkeiden kanssa vuosittainen rahoitusresurssi oli noin 400 000€ / vuosi

Kausi 2023-2026: 213 000€/vuosi, esitys

- Neljäs Rokua Geopark sopimuskausi
- Rahoitusmallissa matkailukehittäjän palkkakustannuksia (50%) sekä matkailun aluemarkkinoinnin ja tiedolla johtamisen kustannuksia on sisällytetty perusrahoitukseen.
- Matkailukehittäjän kustannusta kompensoidaan ympäristökasvattajan perustoimintaan osoitetun työajan pienentämisellä ja hanketyön osuuden lisäämisellä (50%).
- Humanpolis osakeyhtiön hallinnossa resurssia lisätään alueelliseen elinvoimakehittämiseen ja taloushallinnon palveluihin, joiden osalta kustannukset nousevat pääosin inflaation johdosta.
- Kuntarahoitus, Muhos, Utajärvi ja Vaala: 65 500 €/v/kunta + Humanpolis hallinto 20 000 €/v/kunta.
- Rokua Säätiö 10 000 €/v.
- Metsähallitus 6 600 €/v.
- EU -hankkeiden kanssa vuosittainen rahoitusresurssi noin 400 000 € / vuosi
- Tarkemmat perustelut rahoitusosuuksien muutoksiin on esitetty seuraavassa osiossa.

Perustajatahojen Rokua Geoparkille myöntämän rahoituksen tasoon esitetään korotusta johtuen seuraavista seikoista:

- Rokua Säätiö on leikannut Geopark-toiminnan rahoittamista 25000 €/v jo kuluneella sopimuskaudella, ja Säätiö on ilmaissut tämän mukaisen tason (10000 €/v) olevan pohja uudelle sopimuskaudelle. Jotta Geopark-toiminnan laajuus ja laatu voidaan ylläpitää, aiheutuu Säätiön rahoitusosuuden pienentymisestä korotustarve muille perustajatahoille.
- Yleisen kustannusten nousun ennakoidaan jatkuvan voimakkaana etenkin uuden sopimuskauden alkupuolella. Vuoden 2022 aikana kiihtynyt, voimakas euroalueen inflaatio (n. 9% elokuun lopussa 2022) aiheuttaa perusrahoitukseen suhteellista pienenemistä. Rahoitusosuuksien inflaation mukaisella korottamisella (yht. 22 300 €/v; 248 000 €/v → 270 300 €/v) voidaan säilyttää perustoiminnan nykyinen laajuus ja laatu.
- Rokua Geopark alueen matkailun pitkäjänteisen ja laadukkaan kehittämisen varmistamiseksi on Geopark-organisaatioon tarpeen sisällyttää matkailun kehittäjä, jonka työpanosta voidaan käyttää perustoiminnan tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti.
 - Rokua Geopark alueen matkailun kehittämiseen kohdistuu isoja tulosodotuksia, ja erityisesti aluemarkkinointiin ja toisaalta Geopark-statusen näkyvyyteen alueen sisällä kaivataan vahvempia toimenpiteitä (vrt. Humanpolis strategia 2021-2026 toimenpideohjelmineen, Matkailun alueellinen kehittämissuunnitelma 2019 jne).
 - Alueen matkailupalveluita on kehitettävä vastuullisen matkailun toimintamallien mukaisesti, jotta Rokua Geopark ja siellä sijaitsevat matkailupalvelut vastaavat koronapandemian jälkeisiin matkailun trendeihin ja globaalisti YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden velvoitteisiin. VisitFinlandin toimintamallin mukaisesti Sustainable Travel Finland (STF) merkin mukaisella vastuullisella matkailualueella on oltava koordinaattori, joka vastaa alueellisen osaamisen ja toimintamallien kehittämisestä ja moderoi alueen yritysten tuotteet VisitFinlandin datahuubiin.
 - Alueen yhteismarkkinoinnin toimintamallia uudistettiin sopimuskauden 2019-2022 lopulla. Uusi toimintamalli mahdollistaa paremmin matkailuyritysten omiin markkinointitarpeisiin vastaamisen. Matkailupalveluiden markkinointia ja tuotetarjontaa tulisi kehittää myös tiedolla johtamisen menetelmillä. Markkinointitoimenpiteiden oikea-aikainen ja -teemainen kohdentaminen, kohderyhmien tehokas tavoittaminen, yritysten tuotekehitystyö markkinoiden kysynnän mukaisesti sekä alueen matkailuinfrastruktuurin laadukas ylläpito ja kehittäminen vaativat jatkuvaa tiedon keräämistä ja analysointia alueelle suuntautuvasta matkailusta. Tiedon kerääminen, analysointi ja kanavointi kehittämistoimenpiteiksi vaatii sekä henkilö- että ostopalveluresursseja.
 - Matkailuyritysten toimintaympäristöön liittyy kehittämistarpeita, joissa tarvitaan monialaista yhteistyötä. Useiden yritysten liiketoiminnan kasvua rajoittavat työvoimapula, heikko kyvykyys investointeihin ja maankäytölliset rajoitteet. Geopark-toiminnan kautta voidaan edistää alueen houkuttelevuutta sekä potentiaalisen työvoiman että ulkopuolisten investointien näkökulmasta. Potentiaalisten tahojen tavoittaminen vaatii tiivistä verkostotyötä, jossa matkailun toimialan ja Geopark-alueen maantieteen ja toimijoiden erityispiirteiden tuntemisella on tärkeä rooli. Matkailuyritysten liiketoiminnan kehittämisessä matkailukehittäjä olisi avainhenkilö yhdessä alueen elinkeinokehittäjien kanssa.

- Rokua Geopark organisaatiossa on työskennellyt matkailuhankkeiden projektipäällikkö vuodesta 2016 lähtien. Matkailun projektipäällikön rahoitus on ollut täysin riippuvainen hankkeista, joissa tukiosuudet ovat olleet 70-80 %. Käynnistyneellä uudella EU-ohjelmakaudella matkailuun suunnatut kehittämishankerahat ovat Pohjois-Pohjanmaalla pieniä, joka rajaa hankkeiden ajallista ja sisällöllistä laajuutta. Tämä tuo haasteita myös yksittäishankkeiden rahoittamiseen, mikä muodostaa riskin Geopark-toiminnan jatkuvuuden ja määrätietoisen kehittämisen onnistumiselle, mikäli asetettujen tavoitteiden kannalta kriittiset henkilöt ovat täysin hankeriippuvaisissa työsuhteissa.
- Oulun Matkailu Oy lanseerasi vuonna 2021 uuden Pohjolan rengastie -brändin uudistaessaan VisitOulu konseptia. Pohjolan rengastien brändiä ja sen myyntialustoja kehitetään tulevina vuosina voimallisemmin osana Oulun Matkailun yhteismarkkinoinnin toimenpiteitä. Tämä tuo korotuspainetta Oulun Matkailun jäsenmaksuihin. Esimerkiskä vuodelle 2023 jäsenmaksun suuruus tulee olemaan 20 000 € (vrt. 18 750 € vuonna 2022).
- Sopimuskaudella Geologian tutkimuskeskuksen osallistuminen Rokua Geopark toimintaan tulee muuttumaan siten, että GTK:n geologi ei osallistu enää GTK:n kustantamana Rokua Geoparkin edustustehtäviin Unescon ja Geopark-verkoston suuntaan. Tähän mennessä GTK on kustantanut edustajan osallistumisen Euroopan Geopark-verkoston koordinaatiokomitean puolivuositaisiin tapaamisiin, joissa edellytetään kahden edustajan osallistumista kustakin eurooppalaisesta UNESCO Global Geoparkista. Tämä muutos korottaa vuosittaisia matkakustannuksia noin 3000 eurolla.

Esitys rahoituksen jakautumisesta

- Kuntarahoitus, Muhos, Utajärvi ja Vaala:
 - Humanpoliksen hallinto ja Oulujokilaakson elinvoiman kehittäminen 20 000 €/v/kunta (aiemmin 14 000 €/v/k), yhteensä 60 000 €/v.
 - Geopark-toiminta 65 500 €/v/kunta (aiemmin 55 000 €), yhteensä 196 500 €/v.
 - Rahoitusosuuksia nostetaan matkailukehittäjän palkkakustannusten, matkailun aluemarkkinoinnin ja tiedolla johtamisen työkalujen kustannusten sisällyttämiseksi osin perusrahoitukseen, sekä inflaation aiheuttaman yhtiön hallintopalvelujen kustannusten nousun kattamiseksi.
 - Matkailukehittäjän kustannusta kompensoidaan ympäristökasvattajan perustoimintaan osoitetun työajan pienentämisellä ja hanketyön osuuden lisäämisellä ympäristökasvattajan palkkarahoituksesta.
 - Humanpolis osakeyhtiön hallinnossa toimitusjohtajan työaikaresurssia kohdennetaan enemmän alueelliseen elinvoimakehittämiseen, vastaavasti työaikaresurssia Geopark-toiminnassa vähennetään.
- Rokua Säätiö, 10 000 €/vuosi (aiemmin 35 000 €).
 - Rokua Säätiö osallistuu Geopark –statuksen ylläpidon kustannuksiin sekä Geopark alueen kehittämistoimintaan.
- Metsähallitus, 6 600 €/vuosi (aiemmin 6 000€)

- Metsähallitus on osallistunut vain Geopark -ohjelmaan kuulumisen hallinnoinnista ja statuksen ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Metsähallitukselle esitetty rahoitusosuus hallinnosta on alle puolet kuntien Rokua Geoparkin hallinnointiin ohjaamasta rahoituksesta johtuen Rokuan kansallispuiston ja Oulujärven retkeilyalueen hallinnoinnista. Rahoitusosuuden korotus johtuu yleiseen kustannustason nousuun vastaamisesta.
- Laskennallisesti yhdessä EU-hankkeiden kanssa vuosittainen Geopark toiminnan kehittämisen ja ylläpidon rahoitusresurssi olisi noin 400 000€ / vuosi.

Muhoksella 16.11.2022

Mikko Kiuttu, va. toiminnanjohtaja
Rokua UNESCO Global Geopark

Esitykseen liittyvät käsittelyt:

- Rokua Geopark johtoryhmän kokous 16.9.2022
- Humanpolis Oy hallituksen kokous 20.9.2022
- Rokua Geopark johtoryhmän ja Humanpolis Oy hallituksen yhteiskokous 3.11.2022

Esityksen liitteet:

- Rokua Geopark rahoitussopimus vuosille 2023-2026 (kunnat, Rokua Säätiö, Metsähallitus)
- Rahoituskauden 2023-2026 esittely, Power Point esitys (rahoitusmalli, toiminnan painopisteet)